

Pleje- og biodiversitetsplan for Energipark Vesterkær

Indholdsfortegnelse

Introduktion	3
Kortlægning af landskabet	4
Natur	4
Kultur	5
Rumlig og visuel fremtoning	5
Vurdering af landskabet	6
Landskabets styrker	6
Landskabets tilstand	6
Visuelle oplevelsesmuligheder	6
Landskabets sårbarhed	6
Naturstrategi for landskabet	8
Implementering af natur og biodiversitetstiltag	9

Introduktion

Formålet med pleje- og biodiversitetsplanen er at beskrive fremtidige naturfremmende tiltag af både eksisterende og nye naturelementer i forbindelse med etableringen af Energipark Vesterkær.

Mange danske arter er i kraftig tilbagegang, hovedsageligt fordi deres levesteder bliver fortsat færre, mindre og mere fragmenterede. Det skyldes blandt andet den måde vores landskaber har forandret sig under menneskelig påvirkning. Energipark Vesterkær giver mulighed for at gentænke arealernes anvendelse og drift med det formål at give plads til produktion af vedvarende energi i form af vindmøller og solceller, men også med det formål at sikre bedre plads og levevilkår for danske dyre- og plantearter, som i dag er sårbare eller direkte truede.

Pleje- og biodiversitetsplanen beskriver derfor de tiltag, der skal være med til at sikre ny og forbedret natur i området omkring Vesterkær. Formålet er at arbejde videre og styrke varieret lokal natur, hvilket også vil få positiv betydning for de omkringliggende arealer.

Selve opbygningen af pleje- og biodiversitetsplanen bygger på elementerne fra Landskabskaraktermetoden (LKM), som også er den metode kommunerne anvender i forbindelse med at forstå landskabet, og den karakter den har.

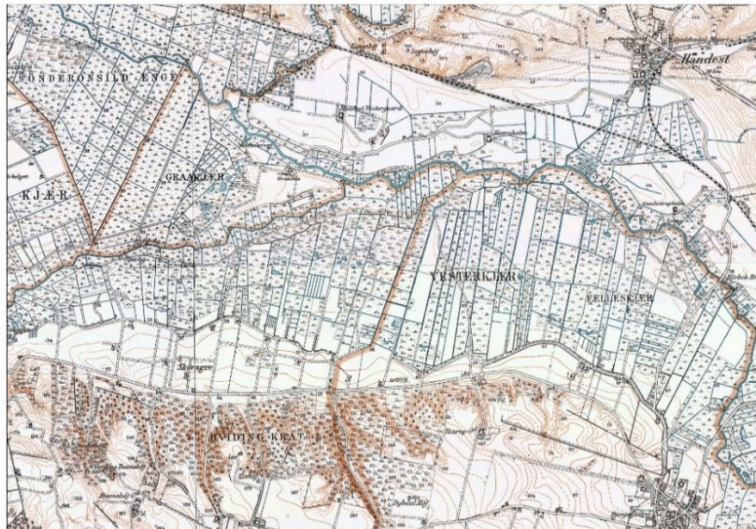

Kortlægning af landskabet

Dette afsnit har til formål at beskrive landskabet, som Energipark Vesterkær er beliggende i. Der rettes her fokus mod tre elementer; natur, kultur samt rumlig og visuel fremtoning. Disse forhold suppleres med en historisk vinkel, da udviklingen over tid har ført til, hvordan området kan kendetegnes i dag.

Natur

Vesterkær ligger på en jævn skråning mod Skals og Vorning Å. Skalsådalens har førhen været kendetegnet som et større vådområde, men også indeholdt områder med lyngheder. Vådområder og lynghederne er ikke det der kendetegner Vesterkær i dag, som mest er præget af landbrugsarealer samt lidt plantager og skovarealer, som er en del af Hvidding Krat, der er beliggende syd for området. I selve projektområdet er der ikke skov eller plantager.

Figur 1 Historisk kort over området ved Vesterkær (Lave målebordsblade 1901-1971)

Skals Å er i dag udpeget som større sammenhængende naturområde, og samtidig en del af Natura 2000-området: Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, Skravad Bæk (H30). På de omkringliggende arealer ved Vesterkær er området udpeget som bevaringsværdigt landskab. Det er særligt arealer tættest på Vorning Å, hvor solcellearealet er placeret tæt op ad udpegningen for bevaringsværdigt landskab. Derudover er områderne bl.a. syd for projektområdet med bakkerne i Hvidding Krat og områder øst for projektområdet i Randers Kommune omfattet af bevaringsværdigt landskab. Dele af området er også udpeget som naturbeskyttelsesområde. Af § 3-beskyttet natur er der både sø, mose og eng (samt enkelte hede-arealer) beliggende i området ved Vesterkær. Hertil er både Skals og Vorning Å et § 3-beskyttet vandløb.

Figur 2: Registrerede § 3-arealer i nærhed til projektområdet

Desuden er der for Vesterkær udpeget økologiske forbindelser og lavbundsarealer på dele af områdets arealer.

5 km vest for Vesterkær grænser ovennævnte habitatområde op til et habitatområde: Tjele Langsø og Vinge Møllebæk (H33). Hertil Tjele Langsø (F16) også er et fuglebeskyttelsesområde. I forhold til dyrearter i habitat- og fuglebeskyttelsesområdet vil forhold relateret hertil blive beskrevet under "Landskabets sårbarhed".

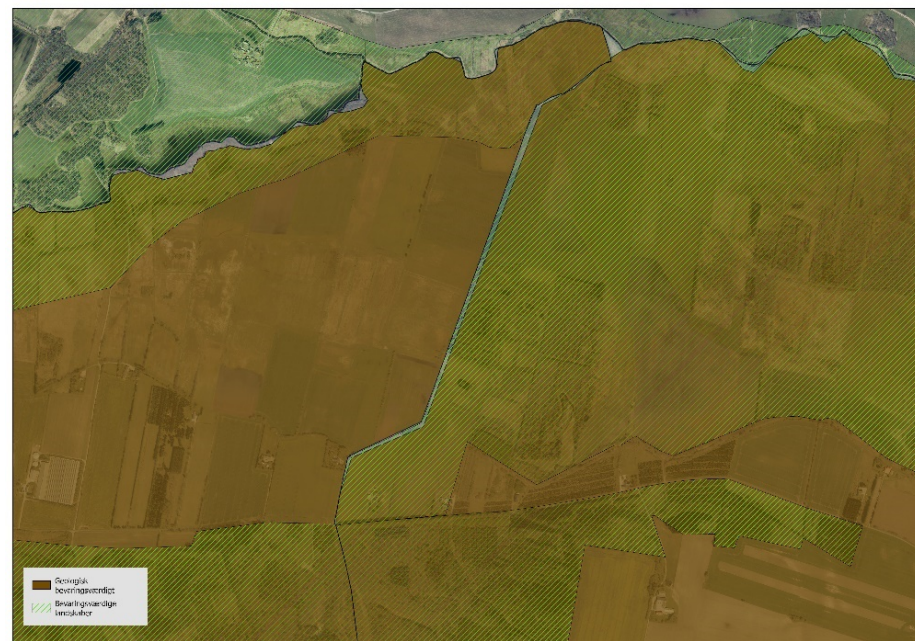
Kultur

Vesterkær er beliggende i Vorning Sogn. De nærmeste byer er Nørbæk og Hvidding. Af kulturarv er der (udenfor projektområdet) registreret flere fredede fortidsminder, som fortæller om et område med historiske forbindelser til stenalderen og bronzealderen.

Syd for projektområdet er der registreret værdifuldt kulturmiljø i form af en korridor, der førhen har været til for fædriften ved Nørbæk. Hertil er der ved Nørbæk Kirke vedtaget kulturhistoriske bevaringsværdier for at sikre indsigten til kirken.

Rumlige og visuelle fremtoning

Området ved Vesterkær er åbent område med en blanding af landbrugsarealer og spredt bevoksning af både større og mindre karakter. Grundet de åbne arealer, er det også muligt at se langt i området, og derfor vil især møllerne komme til at kunne ses tydeligt i landskabet. Hvor det for solcellerne ikke vil være samme indkigsmuligheder, da der kan etableres afskærmende beplantning (nærmere om dette i afsnittet "Naturstrategi for landskabet"). Især det omkringliggende bevaringsværdige landskab, er mulig at fornemme fra ådalens bund, da landskabet stiger på begge sider af projektområdet.

Figur 3: Kommuneplanens rammer med udpegninger af geologisk bevaringsværdigt og større sammenhængende landskab

Vurdering af landskabet og natur

Dette afsnit har til formål at vurdere landskabet ved Vesterkær, da disse forhold kan være med til at forme strategien for området fremadrettet. Samtidig kan vurderingen understøtte beslutningen om, hvilke indsatser af både ny og forbedrende natur der kan bære området videre i en positiv retning.

Landskabets styrker

Da Vesterkær allerede er et område med flere naturelementer, er der rig mulighed for at arbejde videre på disse samtidig med at det kan indtænkes og anvendes som muligt afskærmende beplantning.

Herudover er der en hovedsagelige styrke i Skals Å, og åen vil være vigtig at bevare i forhold til, hvilken betydning den har i landskabet inklusiv de dyrearter som den huser.

Landskabets tilstand

Landskabet ved Vesterkær er en blanding af landbrugsarealer, og våde engarealer. Hertil er en del af de § 3-registrede moser vokset til med skov, hvorfor der er gode forhold for de registrerede dyrearter, som beskrives nærmere under "Landskabets sårbarhed".

Arealerne er dog anvendelige til forskellige naturtiltag – for eksempel afskærmende beplantning eller afgræsning med får. Hvilket vil blive nærmere beskrevet i afsnittet om "Naturstrategi for landskabet" samt "Implementering af natur og biodiversitet"

Visuelle oplevelsesmuligheder

Der er enkelte stier i området, som kan anvendes til at opleve området. Dog er området ved Vesterkær præget af landbrugsjord, og derfor ikke et område, hvor der naturligt er høj aktivitet af mennesker.

Figur 4: Billede af markarealer i projektområdet

Landskabets sårbarhed

Jf. afsnit "Kortlægning af landskabet" ovenfor, er der to nærtliggende habitatområder samt et enkelt fuglebeskyttelsesområde. Indenfor områderne er der forskellige typer af beskyttet natur samt dyrearter på udpegningsgrundlaget. Disse er vigtige at tage højde for, da en påvirkning af forholdene vil være i strid med gældende EU-ret. Derfor fremgår forhold relateret hertil som en del af landskabets sårbarhed, da

natur og dyrearter forbundet med områdeudpegningerne kan være letpåvirkelige overfor visse typer af tilstandsændringer, som en mulig energipark i området ved Vesterkær vil kunne give.

Det tætteste habitatområde er H30, som Skals Å er en del af, og området grænser op til selve området ved Vesterkær. Af dyrearter er der registreret fund af spidssnudet frø og stor vandsalamander ved nogle § 3-arealer i området ved Vesterkær. Disse to dyrearter er også på udpegningsgrundlaget for habitatområde H30. Af naturtyper er området kendetegnet ved ferske enge og mosearealer med skov eller anden beplantning, som i de fleste tilfælde er § 3-registrerede, hvilket er de naturtyper som førnævnte dyrearter også trives godt i. I forbindelse med miljørapporten vil mulige levesteder og forekomst af arter undersøges, og såfremt det er muligt, vil naturprojektet i tilknytning til projektet indeholde forbedrende tiltag for dyrearterne – eksempelvis etablering af vandhuller.

Cirka 5km vest for Vesterkær er habitatområde H33 og fuglebeskyttelsesområde F16 beliggende. Habitatområdet er meget lig det ved Vesterkær, hvor de samme naturtyper og dyrearter også forekommer. I fuglebeskyttelsesområdet er der tajgasædgås på udpegningsgrundlaget som trækfugl.

Disse forhold bliver ved undersøgelser af biologer konstateret og vurderet i forhold til, hvilke tiltag der skal til for at sikre, at der ikke forekommer tilstandsændringer for de naturtyper og dyrearter der er på udpegningsgrundlaget i de respektive Natura 2000-områder.

Figur 5: Nærtliggende Natura 2000-område (H30, H33 samt F16)

Naturstrategi for landskabet

Ud fra de forrige beskrivelser vil det herunder uddybes, hvilke naturtiltag der kunne være fordelagtige for områdets fremtidig udvikling. Herefter vil det praktiske blive beskrevet i næste afsnit "Implementering af natur og biodiversitetstiltag".

Da projektet indeholder solceller, skal der etableres afskærmende beplantning, så omkringliggende naboer ikke får indsigt til solcellerne. I området er der allerede eksisterende beplantning visse steder, som kan anvendes retningsgivende for, hvilke typer af sorter beplantningsbæltet skal indeholde, så der er samspil mellem eksisterende og nye beplantningsbælter. Hertil kan det også udnyttes, de steder det giver mening at arbejde videre på den eksisterende beplantning, så det bliver sammenhængende.

Vest for projektområdet er der en række arealer, hvor det tåntænkes at der skal etableres noget ny natur. Dette er et tillæg til selve projektet med vindmøller og solceller. Miniprojektet med ny natur, er for at kunne skabe noget mere natur og biodiversitet i området. Hertil kan der eventuelt etableres en landskabskile, som bringer samspil mellem projektområdet og den nyetablerede natur. Landskabskilen vil også give mulighed for at skabe en naturforbindelse til Vorning Å og Skals Å, hvor en mulighed også kunne være at arbejde på en stiforbindelse, så det vil være muligt at færdes i naturen.

Indenfor projektområdet er det tåntænkt, at der enten skal udføres høslæt eller afgræsning med får. Der er fordele og ulemper ved begge i forhold til at håndtere plantevæksten i området.

For høslæt er det gældende, at det er særligt egnet englokaliteter med fugtig bund. Ved høslæt fjernes næringsstofferne i jorden (forudsat at høet fjernes), og hæmmer vækst samt spredning af plantearter, hvilket resulterer i en hindring for tilgroning på projektarealerne, og giver mulighed for plantearter der knytter sig til de allerede eksisterende naturtyper. Nogle ulemper ved høslæt er, at det kan være både arbejdskrævende og dyrt samt arealerne fremadrettet kan blive nedbørsfølsomme.

Figur 6: Billede af engarealerne som projektet er beliggende ved

Derimod giver afgræsning med får en mere naturlig overflade, da deres færden er spredt samt det forhold, at de skifter område for føde, da planter skal have en vis højde før fårene, æder planterne. Det er også mindre krævende at lade fårene gå rundt i området og holde planterne nede, så det ikke kommer til at få en betydning for de opstillede anlæg. Ved afgræsning med får bibeholdes også en del af næringen fortsat i jorden.

Implementering af natur og biodiversitetstiltag

Implementeringen af ovenstående mulige strategier vil forekomme i forbindelse med at projektet bliver en realitet. Særligt planerne om ny natur udenfor projektområdet. Hertil vil det blive undersøgt forud for en mulig etablering af den afskærmende beplantning, hvilke sorter der skal anvendes, så det fremtidigt både spiller sammen med eksisterende beplantning, men også vil få en effekt af at afskærme for indkig til solcelleanlægget.

Praktisk vil den afskærmende beplantning kunne etableres forud for byggefasen af projektet, så det forud for idriftsættelse allerede er vokset op i højden. Dette vil også delvist gælde for eventuelle tiltag der er forbundet med landskabskile og ny natur udenfor projektområdet.

Figur 7: Billede af markarealer som projektet er beliggende på

Om der skal foretages høslæt eller afgræsses med får, afklares først på en senere tidspunkt. Det kommer ikke til at have afgørende betydning om, hvilket tiltag der vælges, men det beror på en vurdering af, hvad der vil være bedst for området samt fremtidig udnyttelse af arealerne. Hvis der vælges, får til afgræsning vil projektet følge anvisning i *"Vejledende græsningstryk for udvalgte naturtyper"* udgivet fra Københavns Universitet. Her anbefales det for fersk eng at have et græsningstryk på 0,5-1,2 SK/ha. Hvorfor der ud fra anbefalingerne bør være 3-6 får pr. ha, for at opretholde det nødvendige græsningstryk, og hertil bør fårene flyttes rundt.